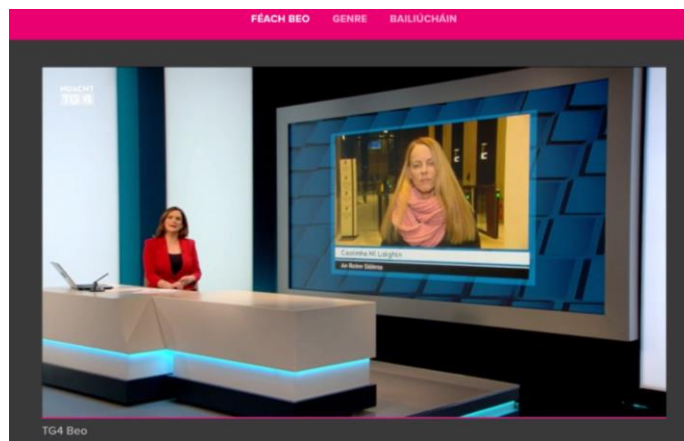

COVID-19

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoin gcoróinvíreas in Éirinn. Sula bhféachfaidh tú ar an mír, an féidir leat féin agus leis an duine in aice leat brí na bhfocal/na bhfrásaí thíos a aimsiú?

1. príomhscéal _____
2. Poblacht _____
3. leathchéad _____
4. deimhnithe _____
5. láithreacha _____
6. an tslí ar tolgadh é _____
7. dlúth-theagmháil _____
8. ráig _____
9. tástáil _____
10. saotharlanna réigiúnacha _____

Féach ar an tuairisc den chéad uair le feiceáil an raibh an ceart agaibh.

Ceist 2

Éist leis an mír faoi dhó agus ceangal na huimhreacha ar chlé leis an eolas cuí ar dheis.

14	Na cásanna nua sa Tuaisceart.
50	Líon na ndaoine a bhfuil an víreas orthu in iarthar na tíre le déanaí./Oibrithe sláinte a bhfuil an víreas orthu.
4	Líon na ndaoine a bhfuil an víreas orthu in oirthear na tíre le déanaí./Líon na ndaoine a tholg an víreas mar gheall ar dhlúth-theagmháil le daoine eile a raibh an víreas orthu.
10	Líon na ndaoine a tástáladh sa tír go dtí seo.
34	Líon na gcásanna nua den víreas in Éirinn – sa Tuaisceart agus sa Phoblacht.
5	Na cásanna nua sa Phoblacht.
3	Líon na ndaoine a bhfuil an víreas orthu i ndeisceart na tíre le déanaí./Líon na ndaoine a cheaptar a tholg an víreas i dtír eile.
2	Líon na gcásanna ar fad i bPoblacht na hÉireann.
1,700	Líon na gcásanna ar fad ar oileán na hÉireann.

Ceist 3 Féach ar an tuairisc arís. Ansin tabhair cuntas gearr don duine in aice leat ar ábhar na míre.

Ceist 4 ‘...A Chaoimhe...’

1. Cén ghné den ghramadach atá i gceist leis an sampla thuas?
2. Bain úsáid as na hainmneacha seo thíos chun na rialacha a bhaineann leis an ngné sin den ghramadach a chur in iúl.

*Seán
Pádraig
Siobhán
Caoimhe*

Ceist 5 ‘...ag dul in olcas...’

Cuir na nathanna seo thíos in abairtí lena mbrí a léiriú.

- ag dul i bhfeabhas
- ag dul i laghad
- ag dul i méid
- ag dul in éag
- ag dul i léig
- ag dul i neart

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna thíos leis na daoine eile i do ghrúpa.

1. Conas a mhothaíonn tú féin faoin gcoróinvíreas?
2. Cén tionchar a bheidh ag an víreas ar gheilleagar an domhain, dar leat?
3. Cén ról atá ag na meáin sa ghéarchéim?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1. <i>main story</i>	príomhscéal
2. <i>Republic</i>	Poblacht
3. <i>fifty</i>	leathchéad
4. <i>confirmed</i>	deimhnithe
5. <i>sites, areas</i>	láithreacha
6. <i>the way it was caught/contracted</i>	an tslí ar tolgadh é
7. <i>close contact</i>	dlúth-theagmháil
8. <i>outbreak</i>	ráig
9. <i>test</i>	tástáil
10. <i>regional laboratories</i>	saotharlanna réigiúnacha

Ceist 2

- 14: Líon na gcásanna nua den víreas in Éirinn – sa Tuaisceart agus sa Phoblacht.
- 50: Líon na gcásanna ar fad ar oileán na hÉireann.
- 4: Na cásanna nua sa Tuaisceart.
- 10: Na cásanna nua sa Phoblacht.
- 34: Líon na gcásanna ar fad i bPoblacht na hÉireann.
- 5: Líon na ndaoine a bhfuil an víreas orthu i ndeisceart na tíre le déanaí./Líon na ndaoine a cheaptar a tholg an víreas i dtír eile.
- 3: Líon na ndaoine a bhfuil an víreas orthu in oirthear na tíre le déanaí./Líon na ndaoine a tholg an víreas mar gheall ar dhlúth-theagmháil le daoine eile a raibh an víreas orthu.
- 2: Líon na ndaoine a bhfuil an víreas orthu in iarthar na tíre le déanaí./Oibríthe sláinte a bhfuil an víreas orthu.
- 1,700: Líon na ndaoine a tástáladh sa tír go dtí seo.

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

An Tuiseal Gairmeach san uimhir uatha.

Úsáidtear an tuiseal gairmeach nuair a bhítear ag caint le duine i nGaeilge. Seo thíos cúpla nod chun cuidiú leat an tuiseal gairmeach, uimhir uatha, a úsáid!

- Cuirtear ‘a’ roimh an ainm.
a Sheáin, a Phádraig, a Shiobhán, a Chaoimhe
- Cuirtear séimhiú ar an ainm más féidir. (Ní chuirtear séimhiú ar ghuta, e.g. a Áine).
a Sheáin, a Phádraig, a Shiobhán, a Chaoimhe
- Is minic a chríochnaíonn ainmneacha fear le consan leathan. Sa chás sin, caolaítear an t-ainm (seachas ainmneacha sa cheathrú díochlaonadh – a Liam).
a Sheáin, a Chiaráin, a Phóil
- Ní chaolaítear ainmneacha ban.
a Shiobhán, a Mhuireann, a Shinéad

Ceist 5

ag dul i bhfeabhas – improving

ag dul i laghad – decreasing

ag dul i méid – increasing, growing
ag dul in éag – dying
ag dul i léig – fading, flagging
ag dul i neart – strengthening

Ceist 6

Is féidir na foghlaimoírí a chur ag plé na gceisteanna seo i mbeirteanna nó i ngrúpaí de thriúr nó de cheathrar.

Eimear Ní Chonaola

Bhur gcéad fáilte ar ais. Maidir le príomhscéal an lae, tá ceithre chás déag nua den víreas COVID-19 in Éirinn: deich gcinn sa bPoblacht, ceithre cinn sa Tuaisceart. Sin leathchéad cás ar fad anois ar oileán na hÉireann. Agus tá ár dtuairisceoir, Caoimhe Ní Laighin, ag an Roinn Sláinte tráthnóna. A Chaoimhe, chuala muid níos luaithe faoi cheithre chás eile i dTuaisceart Éireann, deich gcinn deimhnithe sa bPoblacht tráthnóna. Is léir nach bhfuil sé seo ach ag dul treo amháin.

Caoimhe Ní Laighin

Tá an ceart agat, a Eimear, agus mar a thug tú sna figiúirí sin, tú féin ansin, tá deich gcás nua in Éirinn agus ciallaíonn sé sin go bhfuil tríocha a ceathair cás san iomlán anois sa gcuid seo den oileán. Nó, mar a dúirt tú, caoga cás ar oileán na hÉireann. Is féidir liom briseadh síos a thabhairt daoibh maidir le láithreacha na gcásanna sin:

- Tá an víreas anois ar chúigear sa mbreis i ndeisceart na tíre.
- Tá sé ar thriúr sa mbreis in oirthear na tíre.
- Agus tá sé ar bheirt sa mbreis in iarthar na tíre.

Maidir leis an tslí ar tolgadh an víreas, nó COVID-19, i gcás na gcásanna sin, tá meascán iomlán i gceist. Tuigtear gur oibríthe sláinte iad beirt acu, agus gur tháinig an víreas ar thriúr tar éis dóibh dlúth-theagmháil a bheith acu le daoine eile a raibh an víreas orthu. Agus tuigtear gur fhill cúigear acu ó thír eile ina raibh ráig den víreas. Faoin tráth seo, tá tástáil déanta ar bhreis agus míle, seacht gcéad duine. Agus d'fhógair an Fhoireann Náisiúnta Éigeandála um Shláinte Phoiblí inniu go bhfuil siad le toiseacht¹ i mbun tástála i saotharlanna réigiúnacha timpeall na tíre, agus b'fhéidir gur comhartha é seo, mar a dúirt tú, nach bhfuil rudaí ach ag dul in olcas.

Eimear Ní Chonaola

Caoimhe Ní Laighin, go raibh míle maith agat as an scéal is deireanaí sin.

---

¹ *le tosú an leagan caighdeánach*